

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2022-11-04
Besvaras senast
2022-11-18

Till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:22 Skolmarknaden

Det svenska skolsystemet har blivit en marknad. Men elever och deras lärande lämpar sig oerhört dåligt som handelsvaror. Skolpengen, köerna och den fria etableringsrätten har försvagat skolans förmåga att kompensera för skillnader i elevernas uppväxtvillkor. Systemet har lett till förstärkt skolsegregation och betygsinflation och till att skattepengar som avsatts till elevers undervisning försvinner till privata vinster.

Aktörer som driver skola i syfte att tjäna pengar har starka skäl att sortera elevunderlaget så att elever med goda förutsättningar att klara skolarbetet ansamlas på deras skolor. Det gör de genom att styra var de förlägger sina skolor, genom att använda kötid som urvalsgrund men också genom att byta undervisningsspråk till engelska, införa klädkoder och rikta marknadsföringen. Därtill kan läggas en rad avslöjanden i medierna om skolor som diskriminerar elever som är i behov av särskilt stöd eller som har en annan språkbakgrund än svenska. Med ett högpresterande elevunderlag kan den som vill göra vinst minska sina kostnader genom att skära i personaltätheten, minska andelen behöriga lärare och minska tillgången till läromedel, skolbibliotek och elevhälsa och på så vis få ett överskott. De vinstdrivna huvudmännen har också starka incitament att hålla uppe betygen, trots att kunskaperna inte hänger med eftersom höga betyg är en konkurrensfördel.

Därför behöver samhället återta kontrollen över skolan. Kötid som urvalsgrund vid översökta skolor borde förbjudas. Skolpengen borde differentieras för att matcha olika huvudmäns olika ansvar och olika elevgruppers olika behov. Etableringsrätten borde regleras så att kommunerna som har ansvar att erbjuda skolgång till alla barn i kommunen kan planera var skolenheter ska finnas och hur stora de ska vara. Skolvalet borde bli gemensamt för alla elever och alla huvudmän. Offentlighetsprincipen borde införas i fristående skolor så att insynen i fristående skolor som utför myndigheters uppgifter, helt finansierade med skattepengar, också kan granskas på samma sätt som kommuner och andra myndigheter.

I slottsavtalet tydliggör regeringen att skolköerna blir kvar, tvärtemot vad Liberalerna sa i valrörelsen, och att det också i fortsättningen ska vara möjligt för skolkoncernerna att dela ut vinster till aktieägarna. Den kvalitetskontroll som enligt avtalet ska införas för att begränsa vinstutdelning i skolor med brister blir förmodligen helt tandlös eftersom pengar kan tas ut ur

bolagskoncerner på en rad olika sätt, inte bara genom vinstutdelning. Ändå vill regeringen ge Skolinspektionen ett helt nytt kvalitetsuppdrag som riskerar att leda till enorma administrativa pålagor för skolans personal.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsrådet Lotta Edholm följande:

1. Hur avser statsrådet att säkerställa att de skattepengar som avsätts till elevernas skolgång också går till elevernas utbildning?
2. Hur avser statsrådet att agera för att motverka skolsegregationen?
3. Hur avser statsrådet att agera för att säkerställa allmänhetens och mediernas insyn i de fristående skolornas verksamhet?

.....

Linus Sköld (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren